

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 256

Maribor, ponedeljek 10. novembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifi

Oglaš sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Francosko-italijanski pomorski spor

Iz povoda sestanka pripravljalne komisije za razorožitev v Ženevi stopil zopet v ospredje splošnega interesa. Zakaj splošno je znano, da se je zadnja konferenca razšla, ker ni bil mogoč sporazum med Francijo in Italijo, ki je zahtevala popolno pariteto s Francijo na morju. Francoski listi napovedujejo na svojih poročilih iz Ženeve nove predloge v zadevi rešitve tega spora, v katerem je posredoval tudi že ameriški delegat Gibson. Govori se tudi o tem, da bo posebni pomorski odbor, v katerem bi bili predstavniki vseh pomorskih sil, objektivno proučil pomorske potrebe Francije in Italije in izdelal konkreten predlog za sporazum med obema državama, ki bi bil v skladu s trajnim pomorskim paktom, sklenjenim med Veliko Britanijo, Združenimi državami in Japonijo. Francoski listi izražajo nado, da bo italijanska delegacija tokrat popustljivejša in da bo tudi sama stavila predloge, ki bodo omogočili sporazum s Francijo. Poročajo tudi, da je Francija že razmišljala o tem, da bi se separatno, brez ozira na Italijo, priključila trojnemu pomorskemu paktu, vendar je že enkrat namero še opustila, ker hoče še enkrat videti, ali je dana možnost za sporazum z Italijo. Ta možnost je še vedno dana, vendar pa mora biti spor likvidiran že med sedanjim zasedanjem pripravljalne komisije za razorožitev v Ženevi. Če to ne bo, se bo Francija priključila trojnemu pomorskemu sporazumu. Na konferenci v Ženevi je videti, da Angleži, Amerikanci in Japonci tej priključitvi niso nasprotni. Italija torej riskira, da ostane ob strani, zelo dvomljivo pa je, ali bo vzdržala tekmo v pomorskem oboroževanju.

Tako torej prehaja francosko-italijanski pomorski spor v svojo zaključno fazo. Kakor že omenjeno, se je za likvidacijo spora zelo zavzela Amerika in je ameriški delegat Gibson v Parizu konferiral s Tardieuem in Briandom, v Rimu pa z Mussolinijem in Grandijem. Tudi ameriški zunanji minister Stimson se je angažiral za uspeh Gibsonove akcije, da se italijansko-francoski spor likvidira in da bi se mogel trajni pomorski pakt aplicirati v celoti, tako da bi bilo mogoče sklicanje splošne razorožitvene konference, ki mora dovesti v sklad redukcijo pomorskega, kopnenega in zračnega oboroževanja. Trojni pakt bi se po intencijah vesil moral razširiti tudi na Francijo in Italijo, da se bo tako redukcija pomorskega oboroževanja izvedla sistematski od vseh petero velesil. Zakaj dokler imata Francija in Italija proste roke pri izgradnji vojnih ladij, ta pakt, ki je obvezen samo za Anglijo, Ameriko in Japonijo, ni dovoljna garancija za pomorsko ravnotežje in bi vsak čas lahko nastopila potreba, da se v prvi vrsti Vel. Britanija poslužuje »zaščitne klavzule«, ki je vnešena v

Izid volitev v Avstriji

VLADA OSTALA V MANJŠINI. — HEIMWEHR BREZ ZASLombe V MASAH NARODA. — KRŠČANSKI SOCIJALCI NAZADOVALI ZA 7. SOCIJALNI DEMOKRATI PORASLI ZA 1 MANDAT. — SCHOBERJEV BLOCK DOBIL 19 MANDATOV.

DUNAJ, 10. novembra. Danes so v glavnem že znani rezultati včerajšnjih parlamentarnih volitev v Avstriji. V očigled izredno ljuti volilni borbi so včerajšnje volitve potekle proti pričakovanju zelo mirno in je zaznamovati le nekaj manjših incidentov. — Udeležba je bila ogromna in je dosegla ponekod do 98%. V celem je bilo odanih 3.268.852 veljavnih glasov. Od teh so dobile meščanske stranke 1.645.881, socialni demokrati in komunisti pa 1.623.070 glasov, pri čemer so udeleženi komunisti komaj z 20.691 glasovi.

Glavni značilni moment volitev je popolni poraz Heimwehra in ogromno nazadovanje krščanskih socialistov. Značilno je dejstvo, da nista izvoljena voditelja Steidle in Starhemberg, ki sta oba propadla v svojih volilnih okrajih.

Po upoštevanju ostankov je danes glavni volilni odbor razdelil mandate sledeče:

socialni demokrati so izšli iz volitev z 72 mandati (napram 71 poprej), kot relativno najmočnejša stranka;

krščanski socialci so dobili 66 mandatorov (izgubili 7);

Schoberjev blok je dobil 19 mandatorov (poprej Landbund 12);

Heimathblock 8.

DUNAJ, 10. novembra. Izid volitev je v krščanskosocialnih krogih izzval katastrofalno razočaranje in potrtost. Računali so, da jim bo zavezništvo s Heimwehrom prineslo velik dobiček, pa so doživeli poraz, ki se ga ni nihče nadejal. Klerikalni »Montagsblatt« daje temu razočaranju odkrito duška. Pravi sicer, da se je narod po večini izrekel proti marksizmu in povdarja, da je marksizem v posameznih okrožjih doživel ogromne izgube. Ne more pa prikriti končnih rezultatov, da je število socialno-demokratskih glasov naraslo in ono kršč. socialistov padlo. To pa pripisuje list dejstvu, da je soc. demokracija šla v enotni fronti, dočim so meščanske stranke bile hudo razcepljene. Tudi so narodni socialisti združili na svoji listi komaj 10.000 glasov in so ostali brez mandata, vsi ti glasovi pa so bili po mnenju lista v korist marksistom.

V socialnodemokratskih vrstah smatrajo za največji uspeh včerajšnjih volitev, da je vlada Vaugoina ostala v manjšini in je tako večina volilcev odklonila kurz krščanskosocialne stranke in njene zveze s Heimwehrom. Drugo važno dejstvo je, da se je izkazalo, da Heimwehr v narodu nima zaslombe.

Ovacije Franciji v Beogradu

BEOGRAD NAVDUŠENO SPREJEMA FRANCOSE GOSTE. — FRANCO-SKI MINISTER RIBAUT PRINAŠA POLJUB FRANCije BEOGRADU IN JUGOSLAVIJI.

BEOGRAD, 10. novembra. Danes je ves Beograd v slavnostnem razpoloženju. Povsod vihrajo naše in francoske trobojnice. Davi ob 8. je prispel prvi vlak s francoskimi gosti, ob 10. pa vlak s službenimi deputacijami zastopnikov predsednika francoske republike, vlade in vojske. Gostom so bile pri obeh vlakih prilicene ogromne manifestacije. Na kolodvoru in pred kolodvorom so se zbrale velikanske množice ljudi, ki so goste neprestano navdušeno pozdravljale. Pri sprejemu se je zbrala šolska mladina vseh beograjskih šol, ki je tvorila špalir in pozdravljala goste s francoskimi zastavicami v rokah. Vlado so

zastopali ministri general Hadžić, Maksimović, Frangeš in Kumanudi. Francoski minister Ribaut je v svojem odzdravnem govoru izjavil, da prinaša Beogradu in Jugoslaviji poljub Francije. Po vseh ulicah, kjer so se vozili gostje, so jim bile prirejane vedno znova burne ovacije.

Radio-Ljubljana.

Nocoj je prenos iz Prage, v torek pa je spet nadvse zanimiv večer, večer naših konservatoristov. Trije mladji umetniki, gojenci ljubljanskega konservatorija, bodo nastopili ta večer: sopranistki Mariella Mlekuševa ter Dragica Sokova in bas-bariton Cvetko Švigelj.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Ponedeljek, 10. novembra. Zaprto.

Torek, 11. novembra ob 20. uri »Gospa ministrovka« ab. C. Kuponi.

Sreda, 12. novembra. Zaprto.

Četrtek, 13. novembra ob 20. uri »Lutka« ab. B.

Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 10. novembra ob 20. uri »Aleksandra«. Gostovanje maribor. gledališča.

Iz gledališča.

V torek, 11. t. m. se bo ponovila Nušičeva nova šaloigra v štirih dejanjih »Gospa Ministrovka«, ki je zaradi svoje zelo vesele vsebine pri vseh svojih vpriporitvah občinstvo zelo zabavala. Ab. C. in kuponi. — Prva repriza Audranove operete »Lutka«, ki je pri svoji nedeljski premijeri dosegla zelo časten uspeh, bo v četrtek, 13. t. m. ter bo pela ob tej priliki naslovno partijo prvič gđ. Barbičeva. Ab. B. — Mariborsko gledališče pripravlja v drami Achardovo optimistično komedijo »Življenje je lepo« v režiji g. J. Koviča, v operi pa Smetanovo popularno »Prodano nevesto« v režiji gosp. Truhovića.

V nepravem vrzel pivsko steklenico.

V neki gostilni na Koroški cesti je bil nocoj ponoči aretiran 25. letni slikar Jernej Janjič, ker je vrzel politersko steklenico, polno piva, s tako silo v glavo mesarju Stulerju, da je dobil na glavi precejšnjo rano. Janjič, ki so ga aretirali, je pri zaslišanju izjavil, da je hotel zadeti nekega drugega, ki ga je malo poprej razžalil. —

V kali udušen požar.

Nocoj krog 1. zjutraj je stražnik, ki je patroliral po Klavniški ulici, opazil v klavniških prostorih ogenj. Obvestil je hitro ravnatelja klavnice, sam pa po hitel na lice mesta in vrzel iz tečajev vrata v prostoru za smeti in pepel, ki je tik poleg prostora za premog, v katerem so nakopičene precejšnje množine premoga. Vrata, ki so že pričela tleti, je stražnik pogasil, med tem pa je prihitel tudi že klavniški ravnatelj z dvema delavcema in skupno so pogasili ogenj, ki je že začel objemati streho. Požarni brambi, ki je bila že alarmirana, ni bilo več treba priti. Vsekakor gre hvala stražnikovi čuječnosti, ker bi bila lahko nastala znatna požarna nesreča. Očividno je nekdo zanesel v prostor še živ pepel. —

Telefonski promet Maribor-Dortmund.

Z današnjim dnem je odprt telefonski promet med Mariborom in Dortmundom mv Nemčiji. Triminutni pogovor velja Din 83.80.

Francozi z novimi, za Italijo nesprejemljivimi zahtevami, namreč da bi smela Francija do l. 1936. zgraditi letno za 50% več vojnih ladij nego Italija. To je tudi bil vzrok predčasnega odhoda Grandija z zadnje konference v Ženevi. »Giornale d'Italia« naglašja, da Italija še vedno čaka francoskega odgovora na svoj predlog, ki so ga stavili italijanski delegati v Parizu.

To pomeni nedvomno znatno olajšanje položaja, zato je verjetno, da bo pomorski spor med Francijo in Italijo že v kratkem likvidiran, zlasti še, ker so Amerika in Anglija odločno vmes posegle. To bi pa pomenilo tudi nov velik korak naprej v reševanju razorožitvenega vprašanja.

Mariborski in dnevi drobiž

Predsednik vlade u Sloveniji

Včeraj je min. predsednik g. general Živkovič v spremstvu ministrov dr. Šve-gla, inž. Serneca, dr. Šverljuge in dr. Srškića prvič oficijelno prišel v Slo-venijo in bil naravno povsod, kamor je prispel, zlasti pa v Ljubljani, sprejet z nepopisnimi izrazi navdušenja. Na vsej vožnji od Brežic do Ljubljane so čakale na postajah poleg oficijelnih zastopnikov posameznih krajev, Sokolstva v kroljih ter zastopnikov društev množice naroda, ki so predsednika vlade živahno aklami-rale. G. general Živkovič je povsod zlasti pristrčno pozdravljal sokolske čete. V rudniških revirjih v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju pa se je posebej zanimal za prilike in položaj rudarjev. V Ljubljani se je po sprejemu na kolodvoru razvila po Miklošičevi cesti veličastna manifesta-cijska povorka. Krog 12. ure se je vršila v zbornični dvorani univerze slavnostna seja občinskega sveta, na kateri je po pozdravnem nagovoru župana dr. Puca g. predsednik vlade v svojem odgovoru povdaril svoje veselje, da je slovenski del naroda pojnil važnost in pomen zgodovinskih dogodkov 6. jan. in 3. okt. in sprejel vse ideje te nove dobe ter je pripravljen vdano sodelovati in podpi-rati kraljevsko vlado pri izvrševanju ve-likih nalog, ki so ji poverjene. Po seji je obiskal predsednik vlade ljubljanskega knezoškofa dr. Rožmana v škofijskem dvoru. Popoldne se je v spremstvu o-stalih ministrov in drugih visokih funk-cionarjev odpeljal na izlet na Gorenjsko, kjer je bil zlasti v Kranju, pa tudi dru-god sprejet nad vse slovesno in pristrčno. Zvečer se je vršil slavnostni banket, na katerem je g. general Živkovič v daljšem govoru podčrtal smernice režima in pri-merjal današnje stanje v slovenskih kra-jih s stanjem pod tujim jarmom. Očrtal je blagodejni vpliv izločitve strankarskih in plemenskih bojev iz javnega življenja na celokupni razvoj in napredek države, povdaril pa je zlasti tudi, da hoče vlada vestno čuvati in spoštovati versko ena-kopравnost in plemenske svetinje na o-snovni misli nacionalne in državne ce-line. Na banketu je bil med drugimi tudi mariborski pomožni škof g. dr. Tomažič.

Predsednik vlade se je vr-nil iz Ljubljane že danes v Beograd k odkritju spomenika hvalačnosti Franciji, ki se vrši jutri, ostali ministri pa so da-našnji dan posvetili ogledu raznih zavo-dov in institucij v banovinski centrali. Ju-tri se odpeljejo proti Celju in prispejo proti večeru v Maribor.

Meščani!

Jutri, v torek, dne 11. t. m. okoli 16. ure, bo imelo mesto Maribor izredno čast, da je posetijo štirje ministri kraljevske vlade.

Vabimo Vas, da okrasite že opol-dne svoje domove z državnimi zastavami ter prihitite na Glavni trg, da dostojno sprejememo odlične goste.

Župan:
dr. Juvan.

Usem gospodom občinskim svetnikom!

Ob priliki prihoda ministrov gg. dr. Stanka Šverljuge, dr. Milana Srškića, ing. Dušana Serneca in Ivana Šveglja, sklicujem slavnostno sejo mest. obč. sveta mariborskega, ki se bo vršila

Jutri, v torek, 11. nov., okoli 16. ure. Natančen čas prihoda gg. ministrov še ni znan ter bodem še posebej ob-vestil gg. obč. svetnike o natančni uri prihoda.

Načelnik:
dr. Juvan, s. r.

Podpomo društvo za revne učence drž. realne gimnazije v Mariboru

Ima svoj redni občni zbor v torek 18. novembra ob 17. uri v posvetovalnici te-ža zavoda v I. nadstropju z običajnim dnevnim redom. — Odbor. —

Tiho, a uspešno delo Zgodo-vinskega društva

Včeraj dop. se je ob žal le pičli udelež-bi vršil 21. redni občni zbor mariborske-ga Zgodovinskega društva, ki ga vodi vsa leta neumorno delavni prelat g. dr. Fr. Kovačič. Občni zbor je bil v trojnem pogledu zanimiv: prvič, ker je pokazal, da društvo v kljub velikim težavam vrši z uspehom svojo nalogo, drugič, ker je dokazal nezanimanje velikega dela naše — tudi v to delo poklicane! — intelligen-ce, in tretjič, ker so bili iznešeni tudi šte-vilčni podatki o silnem zapostavljanju društva pri podpiranju s strani banske uprave.

Vsa ta dejstva je ugotovil v svojih u-vodnih besedah tudi predsednik, ki se je obenem v toplih besedah spomnil tudi v mirole poslovnem letu preminolih član-ov prof. dr. Mateka, prof. Zidanška, župnika Karba in orožn. stražmestra Bericea.

Tajnik g. Glaser je podal obširno po-ročilo o delu društva v zadnjem poslov-nem letu. Akcija, da bi se dobil bivši oblastni dvorec za muzej in arhiv društva, je končala z neuspehom, ker je ban-ska uprava tam namestila gozdarsko šo-lo. Pač pa je vprašanje ureditve arhiva rešeno ugodno, ker je g. prof. Baš v to svrhu dobil enoletni dopust. Arhiv se je pomnožil za 512 novih knjig, brošur itd. Z uspehom so končala izkopavanja v Sl-goricah. Proti verižništvu z umetniški-mi starinami je društvo podvzelo odloč-ne korake. Pripravlja se izdaja umetni-ške topografije.

Blagajnik g. Vrabl je poročal, da je bi-lo članov 496, dohodkov 95669 Din in iz-datkov 60.023 Din. Od krog tri četrt milijona Din, ki jih je imela banska uprava v letošnjem proračunu na razpolago za podpiranje umetniških in znanstvenih in-stitucij, korporacij in organizacij, je do-bilo društvo z veliko težavo komaj 10.000 Din.

Odboru je bil dan absolutorij. Članari-na je ostala za l. 1931 dosedanja (50 Din). Predsednikom je bil znova izvoljen g. prelat dr. Kovačič, v odbor gg.: ravni. dr. Tomlinšek, prof. Glaser, ravni. Vrabl, profesorji dr. Strmšek, Stupan, Baš, Še-divy, Karl Prijatelj, sodnik dr. Travner in mag. pharm. Minařik, za namestnike gg. profesorji dr. M. Kovačič, dr. Dolar in dr. Močnik, za preglednike gg. dr. Jan-čič, dr. Juhart in ravni. Zupančič.

G. dr. Jančič je še predlagal, naj bi se društvo potom banskih svetnikov iz na-še pokrajine zavzelo za večjo podporo pri banovinski upravi, nakar je bil občni zbor zaključen.

Koncert moškega zbora „Drava“

V soboto, dne 8. t. m. je priredilo Nar. žel. glasbeno društvo »Drava« v dvorani »Union« koncert moškega zbora, pod vodstvom društvenega pe-vovodje g. Alb. Horvata. Na kon-certu so sodelovali: ga. Skvarča (so-pran), g. Faganelli (bariton) in g. prof. Mirk (klavir).

Uvodne besede o razvoju zborove-ga petja je podal društveni predsednik g. J. Mohorko. Snov predavanja je bi-la preširoko objeta, da bi se mogla v kratkih minutah, ki so navadno takim predavanjem namenjena, izčrpati. — Sledil je program desetih moških zbo-rov, med temi štirje z baritonskim od-nosno sopranskim solom. Doseči uspe-he z moškim zborom je bilo pri nas vedno težko: ker zahteva sestava mo-škega zbora dober glasovni material, dobro zastopane prve tenorje — kate-rih pri nas vedno primanjkuje. Le v strogem izenačenju posameznih glasov je v moškem zboru mogoče doseči enotnost in ubranost. K razvrstitvi programa imam pripomniti, da bi Že-leznikov in Mirkov zbor radi moder-nejše koncepcije spadala na konec pro-grama. Nov mi je bil način razvrstitve glasov v zboru, to je, postavitve pr-vih tenorjev med druge tenorje in pr-ve base. To ni priporočljivo, posebno še, če je prvi tenor v razmerju z dru-gimi glasovi šibak

Zbor je bil v začetku malo nesigu-ren — to se je opazilo posebno pri drugi točki sporeda. Nastalo je malen-kostno intonančno nesoglasje med zborom in solistom. Izmed vseh zbo-rov je bil najboljše podan Mirkov »Oj slovenska zemlja«, ki je v harmo-nskem in kontrapunktičnem oziru zelo težak. Občinstvu je najbolj ugajal Je-rebov zbor »Pelin roža«, katerega so morali ponavljati. K temu uspehu je mnogo pripomogel g. Faganelli s svo-jim lepo zvonečim liričnem baritonom.

Velik del programa (8 točk) je iz-polnila sopranistka ga. Skvarčeva. Program je bil za pevkin prvi nastop preobsežen in pretežak. Ga. Skvar-čeva se je šolala pri g. Hubadu, zato me zelo čudi njena neenotna vokaliza-cija in nejasna izgovorjava. Pevki se je poznala indisponiranost, kljub temu pa sta bili Musorgskijeva mladinska skladba »V kotu« in Bersova »Seh duš dan« podani občuteno in z lepo deklamacijo. G. prof. Mirk je bil kot spremljevalec odličen.

Koncert se je zaključil z Vilharjevo balado za zbor, sopranski in bariton-ski solo.

Zbor in dirigent sta vložila v posa-mezna dela mnogo truda in požrtvo-valnosti za kar jim je publika, ki je skoraj napolnila veliko dvorano, zelo hvaležna. Dirigentu je bil poklonjen venec, pevki pa mnogo šonkov.

Karol Pahor.

Otvoritev zavetišča pod Jezerskim vrhom

Včeraj dne 9. t. m. je otvoril agilni zimsko-sportni odsek SPD v Mariboru zimsko zavetišče pri Ribniški koči na Pohorju v višini 1522 m. S tem je zado-ščeno že davni želji zimskih športnikov po oporišču v zapadni polovici Pohorja, ki ima brez dvoma najlepše smuške tere-ne v Sloveniji. Zavetišče se nahaja tik bodeče Ribniške koče. Oskrbovano bo celo zimo in bo nudilo do 40 prenočišč. Pristop je zelo lahek. Do Ribnice vozi avtobus, od tu pa je do zavetišča pičli dve uri.

K otvoritvi so prispeli smučarji v le-pem številu in so prišli docela na svoj račun. Imeli so krasen solnčen in miren dan z divnim razgledom na Kamniške planine, Julijske alpe s Triglavom, Veli-ki Klek in na Visoke Ture. Tudi smuka je bila izredno prijetna. Na severnih po-bočjih jih je vključ toplo solnce še vedno čakal prišč. Po otvoritvi se je se-veda vršil tudi slavnostni planinski »ban-ket«, ki je nudil mnogo zabave in vese-lja svojim gostom.

Vsi ljubitelji zimskega športa so nove-mu zavetišču dobrodošli. —

Podpirajte plemenite cilje!

Te dni je začela Protituberku-lozna liga v Mariboru, ki se bliža svoji desetletnici, pobirati članarino ter prostovoljne prispevke. Občinstvo se za-to naproša, naj ne pozabi položnic, ki jih bo prejelo, oziroma naj ne zavrne in-kasanta, ki se bo zgasil v prihodnjih dneh. Oni, ki so že položili svoj prispevek za letošnje leto, naj blagovolijo nakazati oz-izročiti svoj prispevek za prihodnje leto, ker se pozneje ne bo več pobiralo. Ker je človekoljubno delo društva pač dovolj znano, se je nadejati, da ne bo nikogar, ki bi ligi odrekel podporo in ne storil svoje dolžnosti napram trpečim bratom in sestram!

Parastos ali žalna maša.

Udruženje vojnih invalidov, krajevni odbor v Mariboru, vabi slavno ob-činstvo in celokupno javnost k para-stosu ali žalni maši, ki se bo vršila v sredo, dne 12. novembra ob 9. uri v stolni cerkvi v spomin vseh padlih vojnih žrtev, umrlih vojakov in član-ov tega Udruženja. —

Pravoslavna cerkvena občina v Mari-boru

objavlja, da ima svoj proračunski občni zbor v petek dne 14. t. m. v Slovenski ulici 28. (Končnik). —

Pripravljalni odbor Krajevne protituber-kulozne lige v Rušah

sklicuje za nedeljo dne 16. novembra ob 9. dopoldne ustanovni občni zbor krajev-ne protituberkulozne lige v Rušah, ki se bo vršil v občinskih prostorih. Na občni zbor so vabljeni vsi, ki hočejo stopiti med bojevnike v boju proti jetiki.

KINO

Grajski:

Samo še par dni — Velefilm

TANGO LJUBEZNI

100% govoreči zvočni film v nem-skem jeziku. Presega dva srca v ¾ taktu. — WILLY FORST, PAUL OTTO, FEE MALTEN.

Union:

Samo par dni

NAJINA JE NOČ.

CHARLOTTÉ ANDER, HANS AL-BERS, LUCIE ENGLISH, WALTER JANSEN.

Predstave v obeh kinih ob delavni-kih ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLLO KINO

Soboto 15., nedeljo 16. nov.

KEU MAYNARD — TOM MIX.

KARAVANA V PUŠČAVI.

Družabne večere zgodovinarjev in prijateljev zgodovine je uvedlo Zgo-dovinsko društvo. Vrše se vsak prvi če-trtek v mesecu v Narodnem domu. Pri-hodnji bo začetkom decembra (4. dec.)

Kako in kaj fotografiram

je naslov predavanja, ki se bo vršilo ju-tri v Zadrugi gospodarski banki pod o-kriljem Zimsko-sportnega odseka SPD. Samo ime gosp. Koraneka nam jamči, da bo predavanje zanimivo in poučno in da bodo prišli na svoj račun ne samo foto-amaterji, ampak tudi planinci-turisti, ker bo g. Koranek pokazal tudi mnoge po-snetke iz svojega letošnjega potovanja po Črni gori in Durmitorju. Vstopnina je prosta. —

Vlom v Vukovskem dolu.

V Vukovskem dolu pri Jarenini so lo-povi čez dan vlomili v hišo posestnika Bolkana med časom, ko je bil z ženo na njivi. Vlomilca sta bila 2, eden je stal zunaj na straži, drugi pa je opravljal »notranji posel«. Neki občan je videl sumljivega tujca, kako se je potikal krog Bolkanevega doma in je šel gospodarja na njivo opozoriti nanj. »Idi, idi domov, pa poglej, kdo je in kaj hoče!« — rekla je vznemirjena gospodinja. In mož je šel videl pa je le še dva tujca, ki sta bežala po breznem rebru v bližnji gozd. Osupnil pa je, ko je videl hišna vrata vržena iz tečajev, sobe prebrskane in — 4000 Din odnešenih. Lopova-tujca sta gotovo v tajni zvezi s kakim izprijenim domači-nom, ki pozna dobro vse okolščine. Pa-zite na svoje osamljene domove na de-želi! Zli duhovi niti podnevi ne mirujejo!

TRENCHOATI,

površniki, hubertusplašči, usnjeni lopci, kože, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi razno manufakturno blago na obroke. ORNIK, Maribor, Ko-roška cesta 9. XLIII

Živahna tihotapska sezona.

Vsako leto v času vrenja mladega vl-na se mobilizira specijalni »pridobitni« sloj — tihotapev, ki imajo na vsaki dr-žavni meji svoj delokrog. Z ozirom na to okolnost so tudi obmejni finančni or-gani podvojili svojo pozornost in kakor kažejo uspehi zadnjih dni, ne brez uspe-ha. — Na glavnem kolodvoru so prijeli Marijo D. in njenega sina. V aktoykt, ročni torbici in v škatlji za vijolino sta imela vsega 16 kg saharina... Poslednjo besedo bo imelo carinsko sodišče. — V Tomšičevem drevoredu je stražnik Kunst prijel Cilko K. iz Slovenjevasi pri Ptuj, ki je imela pri sebi 29 zavojčkov saha-rina. Ženska je morala k »Grafu«. — Poleg omenjenih je prijavljenih še več manjših slučajev tihotapstva.

Smrtna nesreča v Zg. Polskavi.

V soboto se je pripetila v Zg. Polskavi pri Sl. Bistrici usodna nesreča, ki je za-htevala smrt simpatičnega mladeniča Jo-sipa Polanca, mizarskega vajenca. Pola-nec je imel opravka pri stikalu v delav-nici svojega mojstra. Hotel je priklopiti dve neizolirani žici, a je po neprevidnosti prijel za golo žico, nakar ga je tok takol-ubil. Zaman so ga sosedje pozneje z u-metnim dihanjem skušali zopet obuditi k življenju. Nesrečnim staršem naše iskre-no sožalje! —

Boj proti gobavosti v srednjem veku

GOBAVCI OROPANI SVOBODE IN IMETJA TER IZOLIRANI. — POSLEDICA SPLOŠNEGA NAPREDKA HIGIJE.

Na mednarodnem kongresu za zgodovino medicine, ki se je vršil nedavno v Rimu, je imel pariški profesor Jean Selme zanimivo predavanje o borbi Evrope v srednjem veku proti gobavosti.

Uvodoma je naglašal, da se je vedno, kadarkoli se je kje pojavila epidemija gobavosti, bodisi lažja ali težja, obenem tudi pojavila ideja, da je nenavadno razširjenje te nevarne bolezni v prvi vrsti pripisati dotiku s takimi bolniki. Tako mišljenje je vladalo še v srednjem veku. Posebno nevarni za razširjanje so bili delavci vseh vrst. Rotari, kralj Langobardov, je zato že v tretjem stoletju izdal odlok, s katerim so bili gobavci obsojeni na izgubo vseh dobrin in v izolacijo.

Kasneje, v dobi Karolingov, je bila skrb za gobavce poverjena cerkvi. Ta skrb je obstajala ne samo v negovanju temveč tudi v raznovrstni pomoči gobavcem, ki so bili večinoma iz vrst najrevnejših slojev. Da se prepreči razširjanje te kuge, je bilo treba ustanoviti izolacijske prostore, ki so jih v Franciji nazivali »maladrerie«, v Italiji pa »lazaretti« in so se nahajali na samotnih krajih. Napačno pa je naziranje, da je bil bolnik, ki je enkrat prišel v tak lazaret, za vedno izgubil vsako svobodo. Smeli so se namreč svobodno gibati v neposredni bližini lazareta, čim pa so prestopili dovoljeno mejo, so se morali obleči v posebno obleko in zvoniti z zvoncem. V razna mesta je bil gobavcem prepovedan vstop pod najstrožjo kaznijo. Tako so smeli ljudje kratkoma ubiti vsakega gobavca, ki bi ga kje zalotili. Vendar pa so bili to le zelo redki slučaj.

kajti v splošnem je imelo ljudstvo s temi nesrečniki veliko usmiljenje in sočutje.

Vsled navedenih strogih ukrepov je začela gobavost v zapadnih državah pojati že v 16. stoletju. V raznih mestih so opazili zanimiv pojav, da so bili taki lazareti bolj polni ravno tam, kjer je bila manj razširjena gobavost; vzrok temu je bilo pač dejstvo, da so bili tamkaj lazareti boljše opremljeni in so bili ti nesrečneži zato tudi boljše postreženi.

Profilaktični sistem, ki so se ga posluževali v borbi proti gobavosti v srednjem veku, je zelo sličen ukrepom, ki se jih poslužujejo že dolgo na Norveškem. Tamkaj je bilo gobavcem strogo prepovedano svobodno gibanje in so bila zanje ustanovljena posebna zatočišča, ki so zelo podobna lazaretom srednjega veka. Rezultati so bili zelo ugodni: dočim je bilo l. 1857 na Norveškem še 2833 gobavcev, pa je l. 1920 padlo število že na 140.

Razen ugodnih rezultatov, doseženih s profilakso, pa je seveda mnogo pripomogel pri uspešni borbi proti tej nevarni epidemiji tudi napredek higijene. Dobro je rekel Hansea, da je najboljše profilaktično sredstvo proti gobavosti — milo, čistost pa zelo dobro sredstvo za kolektivno izolacijo. Ako pomislimo, kakšne higijenske razmere so vladale v srednjem veku, ko je cela rodbina spala v eni postelji, ko so jedli z rokami, ko je več ljudi pilo iz ene čaše itd., potem bomo lahko razumeli, da je napredek higijene prinesel neoporečno korist profilaksi v velikem boju proti gobavosti, tej težki bolezni, ki je tako dolgo mučila človeštvo.

Kdo je čekist Janovič?

RAZKRITJA SOVJETSKEGA DIPLOMATA BESEDOVSKEGA.

Nedavno so pozornost Evrope vzbudile izjave ruskega publicista Vl. L. Burceva, kako je bil ujet in odveden vodja ruske armade v emigraciji general Kutlepov. Burcev imenuje kot glavnega akterja v aferi nekega Janoviča. Te dni pa izide iz tiska drugi del »Spominov sovjetskega diplomata« od G. J. Besedovskega, bivšega legacijskega svetnika sovjetske vlade v Parizu, kojega beg iz poslopja sovjetskega poslaništva lansko leto je bil svetovna senzacija.

V poglavju, v katerem Besedovski opisuje intimno zakulisje sovjetskega poslaništva v Parizu, najdemo tudi portret Vladimira Janoviča, načelnika francoskega oddelka GPU, ter opis njegovega mnogostranskega delovanja. Prvi del Janovičevega delovanja obsega nadzorstvo nad vsemi nameščenici sovjetskih uradov v Parizu, ne izvzemši poslanika samega in legacijskega svetnika. V to svrhu je imel Janovič zelo obsežen štab tajnikov in uradnikov med uradništvom vseh sovjetskih institucij.

Tretji del Janovičevega delovanja je obsegal nadzorstvo nad rusko emigracijo. Tudi za ta namen je imel Janovič zelo številne tajne sotrudnike celo med samimi emigranti, v kolikor so se dali pridobiti za delo GPU.

Tretji del Janovičevega letovanja je obsegal politično špijonažo. Tudi za to delo je imel pri rokah vedno zelo mnogo tajnih sotrudnikov, med katerimi so bili tudi nekateri uradniki iz trgovskega zastopstva, v kolikor so imeli možnost, prihajati v stike z različnimi francoskimi politikmi.

Glavna Janovičeva pomočnica v vsem njegovem delu je bila njegova žena, Aleksandra Josifovna, mlada in krasna ženska, o kateri pa se ne ve, ali je sploh bila njegova žena. Ta žena pa je igrala veliko vlogo. Ona je bila gospodarica specialne šifre, vložene v ognjvarni blagajni. Ona je šifrirala vse brzojavke in šele na te telegrame je poslanik dal svoj pečat. Vsebine telegramov je za njega navadno bila španska vas in zgodilo se je lahko celo, da je dal pečat in podpis na — ovadbo proti sebi samemu. Janovičeva žena je vodila tudi vse finančne

posle. Denar je prihajal iz diplomatske pošte v velikih dolarskih bankovcih. Odajali so ga v poslaniško blagajno, ki jih je sama izmenjavala na franke s pomočjo sovjetske banke. Tudi sestanki s tajnimi sotrudniki so se vršili redno po posredovanju madame Janovičeve, ki je ob takih prilikah vedno oblekla eden izmed svojih elegantnih plaščev, bogatih na kožuhovalni. Madame Janovičeva je sploh veljala za eno najspodobnejših delavk GPU in je večkrat izvršila najbolj odgovorne naloge. V Berlinu je več tednov igrala ulogo madamske grofice, v Avstriji je nastopala svoj čas kot žena perzijskega diplomata, na Češkoslovaškem pa je igrala vdovo bo trgovcu z briljanti.

Ali se sme dama v restavraciji šminkati?

Po pravilih lepega vedenja se dama v družbi ne sme šminkati, tudi ne v restavraciji. O tem se je prepričala hčerka vladnega svetnika v Kolnu, ko si je hotela pri restavracijski mizi osvežiti obraz s pudrom. V tem hipu je pristopil k njej gospod plačilni in ji uljudno pokazal vrata. Oče dekleta toži lastnika restavracije in njegovega nameščenca radi žaljenja časti, ki ga je bila deležna njegova hči s škandaloznim izgonom iz restavracije. Restavrater trdi, da je »plačilni« izpolnil samo željo gostov, ki so se čutili pikirane, ker si je hčerka vladnega svetnika iz restavracijske mize napravila toaletno mizo. Zanimivo bo, kakšno stališče bo zavzelo v tem sporu sodišče.

Iskanje starorimske Capene.

Italijanski arheologi iščejo že več mesecev v okolici Rima pri Leprignanu ostanke starega mesta Capene. Sedaj se jim je posrečilo, da so odkrili tamkaj še nedotaknjen rimski grob iz dobe cesarjev, čegar vsebina je zelo dragocena. Arheologi so prepričani, da se jim bo sedaj gotovo posrečilo najti izgubljeno mesto, katero so sto- in stoletja učenjaki zaman iskali.

Nenavaden gost pri slavnostni pojedini

Nenavadna čast je doletela molzno kravo, ki je na kmetijski razstavi v Čikagu dobila prvo darilo. Krava je bila kot častni gost pripeljana k slavnostni pojedini, ki jo je priredil razstavni odbor. Seveda ni dobivala jedil, kakor drugi gosti, ampak razno zeleno krmo. Zasluga krave, ki je dobila odlikovanje, je bila v tem, da je v minulem letu dala mno žino mleka, ki je bila dvakrat večja nego njena težina. Kravo so pri slavnostni pojedini namestili sredi dolge mize pred ovenčanimi jasi. Njeni sosede na levi in desni so bili seveda razmeščeni v primerni razdalji od nje. Tudi je bilo pre-skrbljeno, da se je krava mogla po nasitjenju vleči in mirno prežvekovati. Poročilo o slavnostni pojedini pravi, da se je krava pri njej obnašala zelo mirno in pametno.

Duševna bolezen. zakonska zvestoba in ločitev zakona

Nemško državno sodišče je nedavno imelo posla z zanimivo pravdo za ločitev zakona radi ženske nezvestobe. Žena sicer ni mogla utajiti, da je bila nezvesta, sklicevala pa se je na to, da je duševno bolna in da je v stanju nepravečnosti podlegla vplivu drugega. Višje deželno sodišče je priznalo upravičenost ženske trditve in je možu tožbo zavrnilo. Mož je vložil drugo tožbo za ločitev, tokrat ne radi ženske nezvestobe, ampak radi tega, ker je duševno bolna. Višje deželno sodišče pa se je postavilo na stališče, da duševna bolezen žene še ni tako daleč napredovala, da bi onemogočila vsakršno duševno skupnost med zakoncem. Mož se je prizval še na najvišjo instanco, na državno sodišče, ki pa je istotako razsodilo, da je ženska duševna bolezen pač zadostno opravičila za njeno nezvestobo, ne zadošča pa za — ločitev zakona.

Nova najvišja gora na svetu.

Svoječasno so smatrali Čimboraso (6.310 m) v Ardih kot najvišjo goro na svetu. Ko pa so kasneje odkrili Gavrizankar (7.150) v himalajskem pogorju, je bil Čimboraso razrešen svojega dostojanstva. Toda tudi Gavrizankar se je moral kmalu umakniti svojemu sosedu Mount Everestu (8.800), ki je postal potem za dolga leta kralj gor. V zadnjem času pa se z vedno večjo gotovostjo zatruje, da ga gorski greben Karakorum eš daleč prekaša. Najvišji vrh Karakorum znaša približno 9.000 m. Pred kratkim je bila na greben Karakorum odposlana posebna kitajska ekspedicija, katere naloga je da natančno ugotovi višino Gang-Ka, tega najvišjega vrha Karakorum.

Varšava za svoje novinarje.

Mestni zastop občine Varšava je sklenil izdelati in sprejeti statut, po katerem bo mesto vsako leto dalo trojici varšavskih novinarjev štipendije po 3333 zlotih (krog 22.000 Din) v svrhu študiranja samouprave mest doma in v inozemstvu.

Lep zaslužek boksarjev.

V procesu, ki ga je naperil nekdanji prirejevalec boksaških borb O' Mara proti nekdanjemu svetovnemu boksaškemu prvaku Tunneyu za plačilo 400.000 dolarjev odškodnine za propagandne stroške, je bilo sodno ugotovljeno, da je Tunney s svojim boksanjem zaslužil v celem nič manj ko 1.742.280 dolarjev (blizu 100 milijonov dinarjev).

Poroka na razdaljo 20.000 km.

Nedavno se je vršila v Holandiji zanimiva poroka: mlada dama je potem časopisnega oglasa napravila poznanstvo s Holandcem, ki je živel v Holandski Indiji. Po polletnem dopisovanju je dobila pismeno ženitno ponudbo in pred kratkim se je vršila poroka, ne da bi se bila ženina in nevesta kdaj videla. Ženina, ki je bil 20.000 km daleč, je zastopal njegov prijatelj. Sedaj potuje mlada žena v Holandsko Indijo v objem svojega nepoznanega moža.

Sport

Tekmovanje za pokal LNP

Včeraj se je vršilo na Rapidovem igrišču prvo kolo tekem za pokal ZNP, katerim je prisostvovalo razmeroma malo občinstva, čemur je kriva okolnost, da se tekme med istimi nasprotniki prečesto in v prekratkih razdobjih ponavljajo in zato tekme izgube na privlačnosti.

Včerašnje tekme so končale z malim presenečenjem. Že v prvi tekmi

SK Železničar : SK Svoboda 7:1 (1:1)

so mladi Svobodaši prejetno presenetili. V prvi polovici igre so bili favoriti povsem dorastli in so podlegli še le v drugem polčasu boljši rutini in zdržljivosti nasprotnika, ki ni dosegel običajne forme. Moštvo Železničarjev ni napravilo vtisa izbalansirane enajstorice. Pred vsem je napad sestavljen iz močno heterogenih sil. Svoboda ima z boljšim vratarjem in potrebnim kondicijskim treningom jako dobre izgleda za bodočo sezono.

Druga tekma je bila

ISSK Maribor : SK Rapid 2:2 (2:1).

Nasprotnika sta se javila sodniku v naslednji postavi:

ISSK Maribor: Koren I, Koren II, Bertonec I, Petan, Kirbiš, Konič, Senica, Jež, Domicelj, Privršek, Starc. SK Rapid: Herman, Barlovič, Flak, Seifert, Brökl, Golinar, Schmidt, Klippstätter, Tergletz, Hardinka, Janžek.

Belo črni so bili v prvem polčasu izrazito v premoči in so že v 5. in 6. minuti zabili dva gola. Po izključitvi Privrške je napad močno popustil in ker je tudi manikal Bertonec II, se je »Maribor« moral tokrat zadovoljiti z neodločenim rezultatom. Po poteku igre, pa bi bila pičla zmaga Maribora upravičena.

Rapid, ki je tudi nastopil z nekaterimi rezervami, je z izredno voljo nadomestil tehniško premoč nasprotnika. Najboljša formacija je bila ožja obramba. Sodil je g. Nemec, ki ni imel najboljšega dneva. Tekma je bila združena tudi z malim slavljem. Rapidov igralec Tergletz je včeraj odigral svojo 200. tekmo za svoje barve in je načelnik g. Frankl predal jubilaru lično darilo.

ZAKLJUČEK DRŽAVNEGA NOG. TEKMOVANJA.

Včeraj se je odigralo deseto kolo tekem za državno prvenstvo, ki je končalo s sledečim rezultatom: Concordia : BSK 4:2 (2:1); Jugoslavija: Hajduk 1:1 (0:0); Slavija (Osijek): Slavija (Sarajevo) 1:1 (1:1).

Zaključna prvenstvena tabela v državnem prvenstvu kaže naslednjo sliko:

Concordia	10	6	3	1	25:15	15
Jugoslavija	10	5	3	2	23:13	13
Hajduk	10	5	3	2	22:17	13
B. S. K.	10	5	2	3	26:17	12
Slavija (Sar.)	10	2	2	6	15:23	6
Slavija (Osijek)	10	0	1	9	6:32	1

Naslov prvaka Jugoslavije si je osvojila Concordia.

Ostale nogometne tekme.

Ljubljana: pok. tekma Jadran: Grafika 5:4 (2:2). Pok. tekma Primorje: Ilirija se ni odigrala, ker Ilirija ni nastopila. Gradec: G. A. K.: Union (Dan. Novomesto) 9:2 (5:1); Kopfenberg: Hakoah 4:1 (1:1).

Dunaj: Admira: WAC 5:0; Vienna: Slovan 3:1; Wacker: Sportklub 6:5.

Praga: Slavija: Viktorija: Žižkov 1:0 (1:0); Košice: DFC 2:1 (1:0).

Budimpešta: FTC: Újpest 1:1; III. okraj: Baranja 3:0; Vasas: »33« 2:2; Hungaria: Sabaria 3:1.

Ladja smrti.

V Holtenau pri Kielu je 3. tm. priplul hamburški parnik »Heinrich Arp« pod rumeno zastavo. Cela posadka ladje, ki je priplula iz tropskih krajev, je zbolela in imela vročico. Drugega krmilarja so morali že v neki francoski luki oddati v bolnico in je med tem umrl. Ko so pripluli v Wilhelmov kanal, se je tudi stanje kapitana tako poslabšalo, da so ga morali spraviti v bolnico. V Holtenau so izkrcali 10 mož posadke težko bolnih in so sedaj v mestni bolnici. Vrste bolezni doslej še niso mogli ugotoviti.

O današnji Gospe Svete in slovenski kneginji Emi hrški

(Popotni vtisi z zgodovinskimi opombami.)

Gospodstvo polje tvorijo sami so-čnozele travniki z redkimi drevesi, mestoma vidiš kako ograjo za pasočje se številna goveda, ravno po sredi pa pelje po dolgem široka nekoliko vzvišena državna cesta od severa na jug in tako deli polje na dva enaka podolgovata dela. Kontrasti oblik so torej mnogoteri in morda je to vzrok neizbrisnemu vtisu svojevrstne idiličnosti tega resno-tihotnega kraja. Vprašujočemu na kolodvoru po vojvodskem prestolu so mi rekli, da je do njega po omenjeni glavni cesti še dobro četrto ure. V željnem pričakovanju in tajnem nemiru, ki ga občutiš, ko imaš doživeti kak velik trenutek svojega življenja, so me vodili koraki v čisto roso jutro. Sonce, pokrajina, lepota dogodka, zavest, biti na davnih slavni zgodovinskih tleh, slovenskih in rimskih — kajti nekaj korakov stran od ceste proti vzhodu se je tam, kjer je sedaj travnik prehajajoč v nizke gozdnate vzpetine, razprostiralo jedno izmed dveh glavnih mest Koroške za časa Rimljanov, namreč Virunum, drugo, Teurnia, včasih zamenjano za Liburnia, je severozapadno od Beljaka, — vse to se je družilo v harmonijo višje vrste in dalo duši solnčnost, čije zemski simbol na nebu je bil le boren njen odsev. Pospetil sem korake. Pred menoj je bila neka samotna potnica-domačinka, ki pa je kmalu izginila v jedni izmed dveh, treh samujočih obcestnih hiš, — tudi redka obljudenost tega zgodovinskega mesta prispeva k svečanosti razpoloženja. Nekaj avtomobilov je švignilo mimo mene na sever v nekdanje glavno mesto Koroške Št. Vid, sicer pa rosa, solnce in mir. Še mi pride nasproti priprost postaren mož in ko sem ga od daleč zagledal, sem sklenil na slepo srečo ugodnega ali neugodnega uspeha preizkusiti ono podzavestno bridko negotovost, ali ta zemlja, kjer

stoji naš vojvodski prestol, res ni več slovenska, da je to, kar je bilo nekdanje vse naša last in čast, po krivici usode na zemlji odvzel temu v celoti tako dobremu, idealnemu etično tako visoko stoječemu, recimo naravnost metafizično zaslanjanemu slovenskemu narodu 200 let pozneje prišedši, brezobzirno materijalistični tujec, ki je znal bolje izrabiti zemsko konjunkturo, a nam mirno pustil naš globoki poetični talent in sanje o nebesih. Tega moža sem torej sklenil nagovoriti slovensko in preizkusiti, bo-li enako odgovoril ali me sploh razumel, — težko žrebanje v usodo, simbol in omen sedanosti in bodočnosti. Ker nisem nikjer videl za grič zaklonjene gosposvetske cerkve, ga vprašam po slovensko, kje da je. On nato v koroškoslovenskem narečju: »Ki (kaj) tam zraven je.« Velika mora se mi je zavalila s prsi in prešerno veselje je zajelo dušo: bodočnost je naša, Gosposvetsko polje razume in govori našo slovensko besedo. Vesela zamišljenost me je nesla po cesti naprej, tako da me je po nekaj minutah kakor sunkoma predramila iz zatopljenosti nenadna obsenčnost ceste; dvignil sem pogled in zapazil dva tri korake v stran tik ob vzhodnem robu ceste v leseno nizko ograjo zagrajeno skupino visokih smrek. Ničesar posebnega slutel napravljam spet dva tri korake naprej po cesti, da bi si ogledal ta sredi polja nenavadni mali gaj in obstojim, — pred menoj na levi vratca v ograjo, za njimi, sredi dreves, 15 korakov oddaljena, na pokmeterski podzidek postavljena nad moža visoka železna pregraja s pozlačenimi ostmi in v njo zamreženi tako dobro iz slik mi znani obrisi visokega kamnitega sedeža: stal sem pred našim vladarskim prestolom sredi Gosposvetskega polja. —

Vtis je za vsakega slovenskega izobra-

ženca neprodarno globok, sploh nepopisen, največje močje doživeti slovenskega človeka, ki mu nikakšna poezija, nikakšna umetnost, ne Šekspir ne Michelangelo, ne Beethoven ne Venezia bella ne pride blizu: je namreč elementaren, vse bitje pretresujoč. Morda ne bodo vsi občutili enako, ampak vsak bo vedel, da ga je zagrabilo pri biti dnu — Vedere e poi morire. Vsak slovenski o-mikanec, ne, vsak priprosti slovenski človek, ki se ponosi s slovenskim imenom in ki je imel možnost, ta prestol videti in doživeti, a tega ni storil, se je težko pregrešil nad svojim rodom in samim seboj. To je namreč kakor krst katoliške cerkve: nisi pravi Slovenec, dokler te ni krstil in neposredno prepodil ta sicer nemogoči tako globoki pogled v slovensko davnino: pred prestolom stojš, na katerem so sedeli svobodni slovenski vojvode in morda prvi izmed njih kralj Samo, kajti takrat, ko se je rodilo po frankovskem vzoru prvič v naših krajih kraljestvo, se je menda z njim rodil tudi naš vstoličevalni obred.

Z leseno ograjo obdani prostor, v čigar sredini se nahaja železno zagrajeni vojvodski prestol. (Glej sliko v Grudnovi zgod. I. zv. str. 31 in v prilogi Slovenca »Ilustr. Slovenec« z dne 12. okt. t. l. kjer je tudi slika Gospe Svete od južne strani, ter karta narodnostnega razmerja na Koroškem), je paralelogram, katerega jedna daljša stranica, 68 korakov v dolžini, teče tik ob cesti v severno-južni smeri, nasprotna dolga stranica pa je izločena na zunaj in razdeljena v 3 manjše stranice (kakor da bi bil nanjo pridejan trapez) po 24, 40 in 22 korakov. Krajši stranici omenjenega paralelograma brez trapeza merita po 30 korakov. Ob dolgi stranici pri cesti je znotraj tik pri mali leseni ograji nasajenih 6 visokovzraslih smrek in 3 lipe, v ozadju tudi pri ograji več manjših mladih drevesc, spomeniku ob desni strani pa zopet 3 lipe in 1 smreka, ob levi 2 bora in 1 hrast. V sredi paralelograma med temi drevesi stoji v železni ograji, za polovico višji nego je on sam, vojvodski

prestol, od tal do vrha približno 3 metre visok, obstoječ iz dveh sedežev, katerih zadnji naslonjali se dotikata ob hrbtu, kakor bi postavil dva visoka fotelja drug ob drugega z dotikajočima se hrbtoma, s posebnimi naslonjali za obe roki. Jeden sedež je obrnjen proti zahodu (proti cesti), drugi proti zapadu. Oba sedeža imata kamnit podnožnik in sta očitno vzeta iz preostalih kamnov razvalin bližnjega rimskega mesta Virunum, obdelanih za svojo novo svrhu. Slovenci so torej smatrali rimske starine za dovolj častne, da jim služijo za njihov vojvodski prestol in niso zato izklesali kake posebne umetnine, znak primitivnih časov in razmer ter velike starosti, kajti razvaline Virunske so takrat morale še ležati raztresene po bližnjem polju na severu, oddaljene le nekaj stotin korakov. Ob robu hrbita sedeževga (naslonjala), torej na severni strani spomenika in sicer ob robu glavnega sprednjega naslonjala, vertikalno od zgoraj navzdol sem čital sledeče vklesane črke: MASVETI VER, očitno ostanek napisa na kakem rimskem kamnu, kar je slovenski romantik Urban Jarnik bral: MA. SVETI. VERI in razlagal s »sv. vero«. Trdi se od nemške strani, da je l. 1861 neznana roka na novo vdolbla prej že razpadajoče črke in vdolbla tudi pike za MA in SVETI. Ne na stranskem robu od zgoraj navzdol, nego horizontalno na zgornji stranici hrbitnega naslonjala računano od ceste, torej na vzhodni strani prestola, je istotako v jedni vrsti vklesanih nekaj črk, ki so težko čitne in sicer sem čital: DO...V...DV, ostalo je sedaj nerazvozljivo oziroma prazno. Nemški historiki nam javljajo, da je to bil napis: Rudolphus dux t. i. avstr. vojvoda, ki je bil l. 1360 vmeščen; slovenski romantiki so brali z nasilno kombinacijo: pravdo brani vodove (domovine), kar je po razdaljah črk nemogoče.

(Nadaljevanje sledi.)

Spominjajte se CMD

Velika zaloga kuhinjske posode.

Hišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. — Vsaki gospodnji znana prvovrstna emajlirana posoda znamke »Herkules«, la aluminijeva litoželezna in posteklena posoda. — Nadalje mlečne za meso, orehe, kavo, mak in poper. — Tehnice za kuhinjo in mero-preizkusne za trgovce z uteži. Ribeže ravne, okrogle, polokrogle in oglate. Lopatice za ogelje, pepel in smeti. Sita, deske za testo in valjarje. — Likalnice. — Razne oblike za vsakovrstno pecivo. — Kutije za špecerijo in dišave. — Kotličke in šibe za sneg. — Solnike, kangle za mleko, cedila za juho, čaj, testo in salato. — Vedrice, umivalnice in vrče. Nočne posode. Stiskalnice za ocvirke in krompir. — Samovare »Phöbus« in druge vrste. — Škafje okrogle in ovalne. — Lonce za kuhanje perila in perilnice. — Jedilno orodje in žlice vseh vrst. — Jedilne servise iz porcelana raznih izpeljav. — Ku-

hinjske garniture iz kamenine in porcelana. — Krožnike iz porcelana in kamenine. — Umivalne garniture in vse vrste steklene robe ter pletene košare in cekarje. Obče znana specialna trgovina s kuhinjsko posodo A. Vicel se nahaja sedaj samo v Gosposki ulici št. 5. XXX

Mašanke in rdeča jabolka
kupi po najboljših dnevnih cenah
Exportna družba Matheis, Suppanz in
drug, Maribor, Cvetlična ulica 18.
3223

Elektroinštalacije,
montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopij vsaka montažna popravila, popravila motorjev najcenejše izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Učenke ali učenca
iz ljudske šole sprejemem na hrano in stanovanje. Koroška cesta 19, Folger.

Spalnico novo
za Din 2.500.— prodam. Strossmajer-jeva ul. 10, mizarstvo. 3222

Soba s hrano
oddam dvema osebam. Maribor, Pobrežje, Gozdna ul. 53. 3199

Mali dobro ohranjen voziček
za ponija se kupi. Mlinska ul. 30. 3190

Za entlanje,
natančno in točno se priporoča M. Petrovič, Frankopanova 51/II. 3149

Zimske nogavice,

rokavice, pletenine ter vse druge modne potrebščine v modni trgovini

Anton Paš,
Maribor, Slovenska ul. 4.

Golzerce,
nepremočljive ima najceneje v za-og-Brzopotplata. Tattenbachova ul. št. 14. XXXVII.

Vzajem
dva gospoda ali dijaka na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava »Večernika«. 3000

Premog Peklenica
4750 kalorij, brez smradu, žlindre in kamenja, malo pepela. Din 38.— franko. B. Guštin, Cankarjeva 24. 3053

Sadno drevje:

Jabolke, hruške, šlive, črešnje, orehe itd. dobite v Drevesnici JOSIP ROSENBERG, MARIBOR, Tržaška cesta št. 64. Brzjavlj: Rosenberg, Maribor. Telefon interurban št. 23—01. 3140

ZAHTEVAJTE CENIK!

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

Gramofoni od Din 298.— dalje
Mandoline . . . 136.—
Violine . . . 95.—
Gitare . . . 207.—
Trombe . . . 505.—
Bojne harmonike . . . 85.—

9361

PRODAJALNA: TRG SVOBODE
Nova Scherbaumova zgradba

Razprodaja Meljska cesta 29

Na zalogi je še prvovrstno sukno za moške obleke, ševiot za marine oblekce, moška in ženska sukna za plašče.

Kvalitetno blago od Din 89.— naprej